

**Вітаємо вас, шановний відвідувач, на сторінці інтерактивного довідника
освітнього середовища Комунального заклад вищої освіти «Вінницький
гуманітарно-педагогічний коледж»
(далі «КЗВО «ВГПК»»)**

7

В цьому довіднику Ви ознайомитесь зі структурою освітнього процесу в КЗВО «ВГПК», а також з тим, як поводити себе у КЗВО «ВГПК», зі складовими та філософією безбар'єрності.

Філософія безбар'єрності

Філософія безбар'єрності - це не тільки якісь набір норм, правил, технічних пристроїв. Це відображення духовного стану суспільства, рівня його милосердя та емпатії, іншими словами це суспільство без обмежень для людей в тих сферах, де вони відчують певні бар'єри: освітній, сфері зайнятості, доступу до інформації тощо.

Чимало років безбар'єрність асоціювалася у багатьох людей лише з подоланням фізичних перешкод - облаштуванням пандусів і підйомачів. Насправді ж це поняття ширше і стосується, без перебільшення, кожного.

Для кращого розуміння, що таке безбар'єрність, варто знати складові безбар'єрності:

Фізична безбар'єрність - створення середовища, в якому громадські місця, транспорт і послуги є фізично доступними для всіх суспільних груп, в т. ч. людей з інвалідністю, маломобільних людей, батьків з дитячими візочками та ін.

Освітня безбар'єрність - створені рівні можливості та вільний доступ до освіти, зокрема освіти протягом життя, а також здобуття іншої професії, підвищення кваліфікації та опанування додаткових компетентностей.

Цифрова безбар'єрність - є можливість відкритого доступу до швидкісного інтернету тим, для кого він є критичною необхідністю та умовою для спілкування, придбання речей, навчання, творчої та соціальної реалізації, а також інших потреб.

Інформаційна безбар'єрність - люди незалежно від їх функціональних порушень чи комунікативних можливостей мають доступ до інформації в різних форматах та з використанням технологій.

Економічна безбар'єрність - всі громадяни незалежно від віку, статі, сімейного стану чи стану здоров'я мають умови та можливості для працевлаштування, отримання фінансових та інших ресурсів для заняття підприємництвом чи самозайнятістю.

Безбар'єрне середовище - це простір необмежених можливостей, в якому немає місця дискримінації та враховуються інтереси кожного.

В КЗВО «ВГПК» за останні роки багато зроблено для створення безбар'єрного середовища, а саме фізичної, освітньої, цифрової, інформаційної свободи та розуміння усього нашого великого колективу щодо необхідності цих складових забезпечення рівного доступу до освіти, розвитку особистості кожної людини незалежно від її особливостей.

Тобто, вектор наших зусиль направлений на забезпечення рівного доступу всім

нашим вступникам, студентам, іншим здобувачам освіти, зацікавленим нашими послугами, викладачам та працівникам коледжу до освітніх послуг, можливостей займатись наукою, розвитком особистості, фізичного оточення, інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів та послуг, які може надавати КЗВО «ВГПК».

Безбар'єрність в КЗВО «ВГПК»

КЗВО «ВГПК» керується у своїй роботі Національною стратегією зі створення безбар'єрного простору в Україні (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року»)

Погоджуємося зі словами першої леді України Оленою Зеленською, яка наголошує, що «безбар'єрність - це філософія суспільства без обмежень. Це про внутрішню готовність створювати середовище, у якому буде комфортно всім. До Плану заходів залучена потужна команда - це представники влади разом із представниками громадськості. Я б навіть назвала це це План заходів, а План змін. І це про зміни, які можуть бути втілені в найближчі два роки та мають сприяти тому, щоб безбар'єрність стала новою суспільною нормою».

Нормативно-правові акти

Указ Президента України «Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809> Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження складу міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennva-skladu-mizhvido-al34r>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009— 2015 роки «Безбар'єрна Україна» <https://www.kmu.gov.ua/npas/232167617>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення приміщень, що надаються дільничним виборчим комісіям звичайних виборчих дільниць для організації їх роботи та проведення голосування» <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/962-2020-%D0%BF#Text>

Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти (постанова

Порядок організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти
(постанова Кабінету Міністрів України
від 15 грудня 2021 р. № 1321) <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1321> -2021 -
%P0%BP#Tex1

Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти
(постанова Кабінету Міністрів України
від 15 вересня 2021 р. № 957) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021> -
%P0%BP#Tex1

У рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р, створення інклюзивного освітнього середовища є однією із стратегічних цілей напряду освітньої безбар'єрності.

Створення інклюзивного освітнього середовища в КЗВО «ВГПК»

Планування створення інклюзивного освітнього середовища в КЗВО «ВГПК» враховує необхідність формування **основних його компонентів:**

фізичного простору закладу освіти, що включає передусім доступність усієї інфраструктури на території, наявність доступної та зрозумілої інформації про розташування будівель, приміщень та підрозділів закладу освіти;

освітнього (діяльнісного) простору, що включає умовне зонування території за видами діяльності (організацію осередків діяльності різного спрямування: освітньої, практичної, професійної, спортивної, мистецької, дозвілля тощо), забезпечення необхідними навчальними матеріалами та відповідними меблями, устаткуванням, засобами;

соціального середовища - створення умов для ефективної взаємодії усіх учасників освітнього процесу з урахуванням їх індивідуальних особливостей: між здобувачами, між здобувачами та науково-педагогічними (педагогічними) працівниками, між учасниками освітнього процесу та іншими заінтересованими сторонами (роботодавцями, громадськими організаціями та їх об'єднаннями тощо); розширення присутності закладу вищої освіти в справах громади, регіону (розвиток неформальної освіти та освіти дорослих, надання додаткових освітніх, та інших послуг тощо);

організації діяльності закладу освіти **в часовому вимірі** (гнучкі графіки роботи (діяльності)).

Для забезпечення реалізації закладом освіти визначених завдань щодо створення інклюзивного освітнього середовища, організації інклюзивного освітнього процесу з урахуванням потреб і можливостей здобувачів вищої освіти з особливими освітніми

потребами, забезпечення їм доступу до якісної освіти з урахуванням обмежень життєдіяльності може запроваджуватися спеціальний супровід.

Зокрема, наказом керівника в межах існуючої штатної чисельності **створений спеціальний підрозділ підтримки здобувачів з особливими освітніми потребами.**

До роботи підрозділу залучені: заступник
директора з навчальної роботи; заступник
директора з виховної роботи; методист
коледжу; психологічна служба; працівники
медпункту; працівники бібліотеки;
представники студентського самоврядування...

Завданнями такого підрозділу є:

взаємодія із структурними підрозділами закладу освіти для організації освітнього процесу та забезпечення супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

участь у розробленні індивідуального навчального плану здобувача освіти з особливими освітніми потребами, моніторинг його виконання та корегування у разі потреби;

організація підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, соціальних працівників та волонтерів для забезпечення готовності до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами;

консультування та надання методичної допомоги педагогічним та науково-педагогічним працівникам закладу освіти щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

проведення інформаційно-просвітницької діяльності з формування толерантного ставлення до здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

організація взаємодії із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями для провадження волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Спеціальний супровід (підтримка) може передбачати:

допомогу учасникам освітнього процесу в організації навчання, написання та моніторинг виконання індивідуального навчального плану здобувача освіти з особливими освітніми потребами, організацію індивідуальних консультацій тощо (навчально-організаційний супровід);

надання психологічної та педагогічної допомоги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу;

створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, в тому числі надання інформації та допомоги у влаштуванні в гуртожиток, отриманні технічних засобів реабілітації (за потреби), організації волонтерської допомоги для підтримки таких здобувачів освіти (соціальний супровід).

В КЗВО «ВГПК» поетапно реалізується програма організації навчального середовища для студентів з особливими потребами.

Метою програми є створення найбільш сприятливих умов для комфортного навчання за спеціальностями та освітніми програмами, які впроваджуються у Коледжі за рахунок доступності, як безпосередньо навчальних занять, спілкування з

викладачами, науковцями, студентами за допомогою сучасних дистанційних технологій так і пристосування частини навчальних приміщень для навчання в них осіб, яким потрібні додаткові прилади.

Зокрема, повністю доступними для наших вступників та студентів, яким необхідно безбар'єрне освітнє середовище є:

- приймальна комісія,
- їдальня,
- загальні комп'ютерні класи,
- психологічна служба,
- медпункт,
- бібліотека,
-

аудиторії розташовані на перших поверхах: >

Частково доступними, обладнаними сходами та широкими дверми є усі гуртожитки.

Проводиться робота з реконструкції навчальних приміщень, що розташовані на перших поверхах навчальних корпусів з метою створення свобідного доступу до них без усіляких обмежень.

Студенти з особливими потребами мають усі можливості для навчання за індивідуальними графіками та у дистанційному режимі з повним Інтернет- доступом до навчальних матеріалів і до консультативної підтримки з боку викладачів.

В коледжі створюються умови для того щоб учасники освітнього процесу стали носіями філософії створення інклюзивного освітнього середовища в закладі освіти: 'Б залучення педагогічних, науково-педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу до реалізації завдань, пов'язаних із створенням інклюзивного освітнього середовища, спеціального супроводу (підтримки);

системне підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладу освіти з питань роботи в інклюзивному освітньому середовищі, запровадження особистісно-орієнтованих та інноваційних освітніх технологій, створення адаптованого навчально-методичного забезпечення, сприятливого психологічного мікроклімату в інклюзивному середовищі;

формування комунікативної толерантності як однієї з найважливіших категорій теорії не насильства в освіті.

Корисні матеріали для підвищення інклюзивної компетентності всіх учасників освітнього процесу Довідник безбар'єрності

«Довідник безбар'єрності» - гід з коректного спілкування, у якому зафіксовані нові норми безбар'єрної мови. Він створений за ініціативою першої леді України Олени Зеленської у співпраці з ГО «Безбар'єрність», іншими громадськими організаціями, правозахисниками, психологами, батьками, що виховують дітей з інвалідністю, українськими та міжнародними експертами.

Структура Довідника включає в себе такі розділи: «Складові безбар'єрності», «Правила мови», «Словник», «Безбар'єрний календар», «Етика

взаємодії з різними людьми», «Взаємодія у періоди стресу», «У воєнний час», «Люди з досвідом війни. Гідність. Взаємодія».

Розділ «Складові безбар'єрності» простою та доступною мовою розкриває, що таке бар'єри, стереотипи, інклюзія, залучення, недискримінація, толерантність, прийняття, доступність, тендерна рівність, універсальний дизайн тощо.

У розділі «Правила мови» наведені та пояснені принципи безбар'єрної мови - мови, у якій відсутні слова, фрази, що демонструють упереджене, стереотипне або дискримінаційне ставлення до людини.

У розділі «Словник» зібрані поняття, які некоректно вживати стосовно різних людей. Тут пропонуються варіанти, як говорити правильно і пояснюється, чому саме так.

Розділ «Безбар'єрний календар» розповідає про важливі дати, визначні і пам'ятні дні та пояснює, як їх відзначати, та коли привітання є недоречними.

Останні три розділи Довідника з'явився вже в нових реаліях, коли основним нашим бар'єром є війна. Наприклад, розділ «У воєнний час», в якому можна знайти відповіді на болючі запитання найуразливіших верств населення: сімей з дітьми, людей старшого віку та їхніх близьких, людей з інвалідністю.

Поради розділу «Взаємодія у періоди стресу», можуть допомогти вам впоратися зі стресом, допомогти іншій людині у такому стані.

Також суспільство має знати, як зустрічати ветеранів і ветеранок, розуміти, як створити найбільш сприятливі умови, які допоможуть відновитися й розпочати цивільне життя.

Дієвими будуть поради розділу «Люди з досвідом війни, Гідність, Взаємодія». Як спілкуватися і чого не варто говорити людям, які повернулися з фронту.

Детальна інформація за посиланням: <https://bf.in.ua/>.

Освітній серіал «Безбар'єрна грамотність»

В українському суспільстві існує комплекс обмежень для різних груп у можливостях безбар'єрного доступу до інфраструктури, транспорту, зайнятості, освіти, отримання публічної інформації, послуг із боку держави та бізнесу тощо. Новий курс на Дія. Цифрова освіта ознайомить глядачів з основними принципами безбар'єрності на прикладі повсякденних життєвих ситуацій.

21 грудня 2021 року Міністерство цифрової трансформації презентувало новий освітній курс «Безбар'єрна грамотність».

Про що курс?

- що таке безбар'єрність
- що саме спричиняє бар'єри
- кого стосується безбар'єрність
- чому варто уникати стереотипів та упереджень
- чи готові українці долати бар'єри
- чому ми як суспільство потребуємо безбар'єрності
- чому безбар'єрність — це спільна справа

Освітній серіал «Держава без бар'єрів»

В освітньому серіалі дізнайтесь про різні аспекти безбар'єрності в роботі публічних службовців. Ви навчитесь правильно комунікувати з людьми з інвалідністю, щоб всі відчували повагу і людяність. Зможете готувати й реалізовувати державні та

муніципальні рішення для інклюзивного суспільства. Дізнаєтесь, як позбавлятися упереджень щодо інших та попереджувати дискримінацію.

Безоплатно подивитися курси можна на порталі Дія.

Курси Міністерства цифрової трансформації України створено в межах ініціативи першої леді Олени Зеленської в партнерстві з радницею-уповноваженою Президента України з питань безбар'єрності, ГО «Безбар'єрність», представниками громадянського суспільства та експертами за підтримки проекту ПРООН «Права людини для України», що фінансується Міністерством закордонних справ Данії.

Освітній серіал «Інклюзивний вебдизайн»

Інструменти, які зроблять вебдизайн доступним для людей із порушеннями зору (і не тільки).

Інклюзивний вебсайт — наче пандус, яким люди з порушенням зору можуть дістатися потрібного місця в інтернеті. Разом з онлайн школою Projector вчіться базовим правилам дизайну інтерфейсу для тих, хто має вади зору.

Дізнайтеся про рекомендації W3C і стандарти WCAG, роботу з контрастом, шрифтами та навігацією. Зрозумійте, як проводити аудит доступного дизайну і чому його вигідніше закласти на початку створення продукту.

Ці правила допоможуть не лише людям з порушенням зору. Вони зроблять сайт зручним навіть тоді, коли користувачі мають погане інтернет-з'єднання, старий девайс чи засліплений сонцем екран.

Освітній серіал «Цифрові технологи для людей з інвалідністю»

Які інструменти допоможуть людям з інвалідністю вільно користуватися інтернетом, гаджетами і комп'ютером Обмеження у пересуванні, вади слуху чи зору не заважають користуватися інтернетом і. Розробники придумали чимало інструментів, які допоможуть у цьому — навчіться користуватися ними після перегляду серіалу.

Дізнайтеся про додатки, які полегшують користування гаджетами для людей з інвалідністю. Розширте функції ваших пристроїв за допомогою спеціальних можливостей. Озвучуйте друкований текст, відправляйте повідомлення в месенджерах, замовляйте товари й послуги онлайн та навчайтеся дистанційно.

Серіал реалізовано Міністерством цифрової трансформації разом із ГО «Паросток» у межах конкурсу IT-ініціатив #HackCorona in Ukraine, що проводився Міністерством цифрової трансформації та програмою EGAP, яка реалізовується Фондом «Східна Європа» та фінансується Швейцарією.

Цифрова освіта за посиланням - [https://osvita, diia.gov.ua/soingeezFargier-itee-literacy](https://osvita.diiia.gov.ua/soingeezFargier-itee-literacy).